

Θεόδωρος Κουτρούκης, Ελένη Τριανταφυλλίδου
Εργασιακές Σχέσεις τον καιρό της Πανδημίας: Μια Πρώτη Αποτίμηση

Αντικείμενο Μελέτης

Η επέλαση του Covid-19 στις αναπτυγμένες χώρες προκάλεσε δραματικές οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες. Πέραν τούτων, ο κορωνοϊός επηρεάζει και τις εργασιακές σχέσεις όπου εμφανίστηκε. Με αφορμή ή ως συνέπεια της διασποράς του Covid-19 διαδόθηκε σε ευρεία κλίμακα η τηλεργασία τόσο στον δημόσιο, όσο και στον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας. Παράλληλα, οι άτυπες, οι ευέλικτες, οι ευκαιριακές θέσεις απασχόλησής διαδόθηκαν περαιτέρω. Η κοινωνική αποστασιοποίηση μετέβαλε σε μεγάλο βαθμό τις σχέσεις εργοδοτών-εργαζομένων, ενώ συθέμελα κλονίστηκε η συλλογική έκφραση των εργαζομένων και οι παραδοσιακές μορφές δράσης όπως οι απεργίες, οι διαβουλεύσεις, οι γενικές συνελεύσεις κ.λπ. Παρά το γεγονός ότι η πανδημία βρίσκεται ακόμη εν εξελίξει, υπάρχουν κάποια πρώτα σημάδια των κυοφορούμενων αλλαγών που ενδέχεται να γίνει μόνιμη. Ωστόσο, η έκταση των μεταβολών θα εξαρτηθεί εν πολλοίς από τη χρονική διάρκεια της πανδημίας, τον βαθμό της ύφεσης, και από την ικανότητα των κοινωνικών εταίρων να ανταποκριθούν στις νέες προκλήσεις. Σε αυτήν την εργασία επιχειρείται μια πρώτη αποτύπωση των μεταβολών που καταγράφονται και ο κριτικός σχολιασμός των σχετικών πορισμάτων.

Μεθοδολογία

Η εργασία θα αξιολογήσει δημιουργικά τα ευρήματα ορισμένων σχετικών διεθνών και ευρωπαϊκών ερευνών και επισκοπήσεων που έχουν διεξαχθεί για τις επιδράσεις του Covid-19 στις εργασιακές σχέσεις.

Ευρήματα

Στις εργασιακές σχέσεις το lockdown και οι περιορισμοί στην κινητικότητα του ανθρώπινου δυναμικού οριοθετούν εκ νέου την έννοια του «τόπου εργασίας». Παράλληλα η διάδοση της τηλεργασίας, η περαιτέρω επέκταση του outsourcing και ο διαρκώς μεγαλύτερος αριθμός των gigworkers εκθεμελιώνει ταχύτατα το γνώριμο εργασιακό περιβάλλον.

Στο νέο σκηνικό εμφανίζονται νέες μορφές εισοδηματικής ανισότητας: μείωση μισθών και κατάρρευση των εισοδημάτων των απασχολουμένων στη γκρίζα ή μαύρη αγορά εργασίας.

Διεύρυνση της ανισότητας διαπιστώνεται και στην Κοινωνική Προστασία/Κοινωνική Ασφάλιση: μεγάλη επιβάρυνση στις δαπάνες υγείας και περίθαλψης του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης/προστασίας και επίταση της ανάγκης υγειονομικής κάλυψης των προσώπων, που δεν έχουν καταβάλει ασφαλιστικές εισφορές.

Επιπλέον, διαπιστώνεται μια υγειονομική ανισότητα των εργαζομένων: διάσπαση εργατικού δυναμικού σε σχετικά ασφαλείς homeworkers και σε εργαζόμενους που δεν μπορούν να εργαστούν εξ αποστάσεως, άρα εκτίθενται σε σοβαρό κίνδυνο.

Συμπεράσματα

Σε αυτές τις συνθήκες, εξ αφορμής ή εξ αιτίας του Covid-19, είναι πολύ δύσκολο να προβλεφθεί το μέλλον της αγοράς εργασίας. Το νέο σκηνικό αλλάζει άρδην τις κοινωνικές αντιλήψεις για την εργασία, την εκπροσώπηση των εργαζομένων και τον ρόλο του κοινωνικού διαλόγου, ενώ ενισχύει τις ευέλικτες μορφές απασχόλησης, την τηλεργασία και την επισφάλεια της εργασίας. Παράλληλα το συνδικαλιστικό κίνημα περιθωριοποιείται περισσότερο καθώς η μείωση της ομαδικής εργασίας στον ίδιο χώρο με φυσική παρουσία, αποδυναμώνει τις κλασικές μορφές συνδικαλιστικής δράσης και διείσδυσης στους χώρους εργασίας.